

ראיון עם גור אריה ישראל מבצע "תרנגול 53"

2.1.2003 ראיון דניאל יוגל

מה היה הרקע למבצע ?

הרקע למבצע היה בעיצומה של מלחמת ההתשה, שעיקרה בתעלת סואץ כאשר מטוסי חיל האוויר נפגעים יותר ויותר ע"י טילי קרקע אויר. מה שהקשה מאוד על פעילות חיל האוויר בשטח מצרים, והדבר הגרוע ביותר היה גם מבחינה מוראלית כלפי חיל האוויר וכלפי צה"ל בכלל, פגיעה במטוסים הייתה דבר שלא היו רגילים אליו.

חיפשו בעצם פתרון לבעית הפגיעה של הטילים במטוסי חיל האוויר. מה שהתברר שיש ראדר מאוד מיוחד שהוא גם מתוחכם מצד אחד שמצליח לזהות יציאה של מטוסי חיל האוויר מוקדם מאוד, מה שאיפשר להם להפעיל ירי טילים מאוד מדוייק שגרם לאבדות גדולות מאוד בחיל האוויר. זה למעשה הרקע למציאת פתרון לפעילות הזאת נגד חיל האוויר.

מה היה התפקיד שלך במבצע ?

אני הייתי מ"מ בכח של ישראל מאיר שהיה אחד המ"פים בגדוד 50.

אתה יכול לתאר לי את מהלך המבצע מנקודת הראות שלך ?

התחלת הפעילות בהכנת המבצע כשביצענו תרגילים על מודל בחולות פלמחים, בעצם חיפשנו שטח שיהיה דומה ככל האפשר לשטח שבו ממוקם הראדר הזה. במשך כמה ימים, פעילות די קצרה של תירגול על מודל ביצענו אחד לאחד גם פעילות קרבית וגם את הפעילות הטכנית.

המבצע כלל בעיה טכנית של ניתוק הקרונות שבתוכם ישב הרדאר מהמשאית שעליה הקרון ישב. כלומר הייתה פה פעילות טכנית שהיינו חייבים להשתלט עליה. המבצע עצמו התבצע ביום שישי בערב, כשנחתנו בראס סודר למיטב זיכרוני שם הייתה נקודת הכינוס. משם יצאנו לפעילות.

יום שישי בערב התכנסנו בראס סודר, הרמטכ"ל היה בר לב, והוא שוחח אתנו לפני הפעולה. הוא היה מאוד נרגש כי הפעולה נחשבה למאוד מיוחדת, מורכבת, מרוחקת, ובירך אותנו לדרך צלחה.

יצאנו עם שני מסוקים, מפקד הגדוד היה צימל (אריה צידון), סגנו דורון רובין, מ"פ ישראל מאיר, מוטי רוזנברג ונחמיה תמרי ז"ל.

טסנו בגובה מאוד נמוך על מנת לא להתגלות, נחתנו בליל ירח כחמישה ק"מ מהמיקום של הראדר. נחתנו בלי שהתגלינו, אני חושב שהגילוי היה ממש בסביבות 15-30 מטר מהיעד עצמו בהפתעה מוחלטת.

למעשה השתלטנו על היעד מהר מאוד כמעט ללא יריות, לא נפתחה עד כמה שאני זוכר עלינו אש. לא היו לנו נפגעים, היה פצוע אחד אבל למיטב זכרוני מכוחותינו. כל סגל הפלוגה התקדם ליעד הספציפי שלו, תוך דקות ספורות השתלטנו על כל היעדים הסובבים. ולמעשה עיקר הפעילות התחילה, פעילות טכנית של ניתוק הקרונות מהמשאיות שעליהן הם ישבו. הצוות שלמד את הצד הטכני ביצע את הניתוק. הדבר הזה לקח די הרבה זמן, והפחד הגדול ביותר היה שנהיה מנותקים ב-100% מהמשאית על מנת שהמסוק שאמור לקחת את הקרון יוכל באמת להרים אותנו, כי גם ככה המשקל היה מאוד גבולי, משקלו של כל קרון היה מאוד כבד, והיה חשש שאם חס וחלילה אנחנו לא מנתקים ב 100% את הקרון המסוק יכול פשוט להתרסק.

לכן בשלב מסויים כשהיה ברור לנו שהקרונים מנותקים, הזמנו את המסוקים. הגיע המסוק הראשון, ריחף מעל הקרון. הקרון נקשר ברצועות למסוק, המסוק קיבל הנחיה להתרומם באוויר והוא התרומם באוויר. ראינו את הקרון מתרומם בשמיים.

מה הצוות שלכם עשה ?

אני הייתי שותף בכח של ישראל, היינו צריכים להשתלט על אחת הגזרות ועל אוהל ועוד עמדה. למעשה בכל השלב הזה היינו בשלב של הגנה, חסימה ואבטחה של המבצע הטכני של חילוץ הקרונות.

זהו, הקרון הראשון התרומם באויר, התרגשות אדירה מחיאות כפיים, הגיע המסוק השני, המסוק השני כנ"ל מרחף מעל הקרון, הקרון נקשר המסוק מתרומם... למעשה בזה נגמר מבחינתנו המבצע, התארגנו להתפנות ועם שחר הגיעו המסוקים וחזרנו, ורק אחר כך שמענו על איזה תקלה שקרתה למסוק.

הסתבר שאחד הקרונות היה כבד יותר מאשר חשבו, הייתה תקלה במערכת ההידראולית, הייתה סכנה גדולה מאוד להתרסקות של המסוק.

למעשה במצב כזה צריך לשחרר את הקרון ולותר על חלק מהמבצע, הטייס מקבל החלטה שהוא לא מוותר. עושה פעולה מאוד נועזת, מנמיך טוס, משנה קצת כיוון, ולוקח בעצם על עצמו ועל המסוק סיכון גדול מאוד. אם אני לא טועה זה היה נחמיה דגן, ובאמת בשארית כוחותיו של המסוק הוא מצליח להנחית את הקרון מעבר לתעלה. הוא נוחת, מגיע מסוק אחר. המבצע מוכתר כהצלחה.

היו הרבה השפעות למבצע הזה?

הייתה השפעה אדירה למבצע הזה, כי בעצם הלקיחה של הרדאר הזה מצליחים לפענח את הטכניקה של התבייתות הטילים כלפי המטוסים. ולמעשה מאז מתחילה בחיל האוויר פעילות של פיזור גופים חמים לכל תקיפה, וזה מתבצע עד היום. כאשר הפעילות של המטוס שמוריד גופים חמים מטעה את הטיל, והטיל לא יודע לאן להתביית והוא לא מתביית על המטוס אלא על גוף חם אחר שהוא פוגש אותו לפני כן. למעשה המבצע הזה אם אני לא טועה גורם לכך שמאז ועד היום לא הופל מטוס של חיל האוויר ע"י טילים או נ"מ.

לכן יש למבצע הזה השפעה אדירה על פעילות חיל האוויר עד היום הזה.

איזה ערכים המבצע הנ"ל יכול להנחיל?

המבצע הזה יכול להנחיל כמה דברים מאוד חשובים, דבר ראשון זה דבקות במשימה. כלומר התקלה שקורת במטוס היא נקודת החלטה מאוד בעייתית לאיש אחד שמטיס את המטוס, מה שברור זה שהוא לוקח על עצמו סיכון ממדרגה ראשונה כשברור שהמסוק נמצא במצוקה וברור שבאופן טבעי צריך לזרוק את הקרון. הטייס לוקח על עצמו החלטה מאוד משמעותית ומאוד מסוכנת שמשמעותה היא צלי"ש או טרי"ש.

אבל גודל המשימה, וגודל האחריות והתקוה שהבאת הרדאר הזה תעצור את הפעילות הנוראית נגד חיל האוויר, מביא אותו לדבקות במשימה וביצוע משימה עד הסוף גם במבצב של סיכון עצמי גדול מאוד. ולדעתי יש כאן מסר מאוד מאוד חשוב של ביצוע משימה ושל קבלת החלטה ברגע מאוד קשה, זה דבר אחד. הדבר השני זה הפעילות של נחמיה דגן כמפקד על כל יחידת המסוקים של צה"ל שלמעשה לא הוא היה צריך להיות הטייס. יש מספיק טייסים שיכולים לבצע את המשימה, אבל הוא כמפקד אומר דוגמא אישית היא מעל הכל. וכשיש פעילות כזאת שהיא מאוד מסוכנת ומאוד מיוחדת הוא לא משאיר אותה לאנשים אחרים אלא הוא לוקח על עצמו ומוביל את הטיסה הזאת ואומר בעצם אחרי. והדוגמא האישית הוא דבר שהוא נכון מאז ולתמיד. וחייב שיהיה לתמיד.

הדבר השלישי זה הסיפור האישי שלי, אני חובש כיפה, איש דתי, בעצם יוצא לפעילות מבצעית בשבת. אני באותם ימים גר בקיבוץ יבנה, הבסיס שלנו של גדוד 50 הוא בבילו, המרחק ממחנה בילו לקבוצת יבנה הוא בקו אוירי 15 ק"מ. אנחנו יוצאים לפעילות הזאת ביום שישי, טסים נוסעים יורים נלחמים, גומרים את המבצע, מגיעים בבוקר חזרה לגדוד 50 לבילו, שבת בבוקר כל החברה החילונים עולים על בגדי א', מתכוננים לצאת הביתה. ופתאום הם רואים אותי יוצא מהחדר

עם טלית ומחפש את הכיון לבית הכנסת. הם שואלים אותי החברה "מה זה צריך להיות, אתה לא נוסע הביתה?"

אני אומר להם "לא, שבת היום".

הם אומרים לי "בחייך, מה שבת? אתה גר פה רבע שעה נסיעה מפה, טסת, נסעת, ירית, מה הסיפור שלך עכשיו אתה לא יכול לנסוע הביתה?"

אז אני אומר להם "חבר'ה זו שבת".

כל מה שקשור לפעילות מבצעית אני בדיוק כמוכם, עושה הכל – מהתחלה ועד הסוף, ברגע שנגמרה הפעילות המבצעית אסור לי לחלל את השבת, אפילו שאני מת לנסוע הביתה.

ואז החבר'ה אמרו לי "אם אתה לא נוסע הביתה – גם אנחנו לא נוסעים הביתה, לא יכול להיות שאתה תעשה אתנו את כל הפעילות ובסוף כשאפשר לצאת הביתה אנחנו נצא ואתה תשאר. ואז הם מקבלים החלטה ונשארים אתי את כל השבת, ורק בצאת השבת יוצאים הביתה.

והמושג הזה של רעות וחברות הוא שנותן לנו את הכח הכי גדול ללכת ביחד, להלחם ביחד, ולסמוך אחד על השני. ולדעת שלאן שאתה הולך בצנחנים, החברים הם חברים עד הסוף.

יש לך משהו להוסיף על המבצע הזה?

אני חושב שצריך לשים את המבצע הזה בפרופורציות, כלומר ברמת הלחימה הוא לא מבצע יוצא דופן. לא הייתה לנו מלחמה שם, לא נלחמנו באויב מסוכן. אני חושב שהדבר הגדול במבצע הזה זה קודם כל המודיעין. ובכלל הרעיון, התעוזה של מפקד הצבא של הרמטכ"ל, של רפול כקצח"ר, של מח"ט הצנחנים, התעוזה ללכת על מבצע כזה שהוא בעומק האויב עם סכנות מאוד גדולות. הוא מאוד דמיוני, הוא מאוד מקורי, והתוצאה שלו מבחינת הצבא היא תוצאה מאוד מאוד משמעותית לגבי פתרון בעיה מאוד כאובה לחיל האויר, ולהתגברות על מערך הטילים.

אבל אני אומר שוב, מבחינת לחימה לא הייתה שם בעיה, לא נלחמנו באויב אמיתי, כי רוב האנשים שם היו אנשים מקצוע, טכנאים ומפעילים – הם לא היו לוחמים. אני חושב שהיחוד שלו הוא המקוריות, התעוזה ובמחשבה, והתוצאה היא של מבצע שהוא פחות מלחמה יותר שכל.